

Stichting Onderwijsprojecten Zambia

Jaarverslag 2017

De Stichting Onderwijsprojecten Zambia (SOZ) is eind 2009 opgericht. In 2011 is het eerste jaarverslag over 2010 verschenen. Het voorliggende jaarverslag 2017 is dan ook al weer de achtste formele verantwoording van de Stichting naar de buitenwereld. Het bestuur hoopt dat u met genoeg kennis zult nemen van de inhoud en dat een positief gevoel over de lokale ontwikkelingen en de voortgang binnen het onderwijs zal overheersen.

Kalwala Secondary School

De school heeft een stabiele positie in de lokale en regionale samenleving ingenomen. Het aantal leerlingen is gegroeid tot 350. Gebaseerd op het aantal leerlingen in de toeleverende lagere scholen wordt verwacht dat de 'uiteindelijke' omvang ongeveer 450 leerlingen zal bedragen. De groei van de afgelopen jaren – alsook de voorziene groei in de komende periode – zal de nodige problemen met zich meebrengen. Zo zijn er meer klaslokalen nodig. De Parent Teacher Association – zoals de naam aangeeft een overleg waarin de ouders met het school management het beleid van de school afstemmen – heeft besloten geld bijeen te brengen om de school uit te breiden. Met de bouw van een blok van twee klaslokalen is eind van het jaar een begin gemaakt. Een punt van zorg blijft daarbij de aanschaf van leermiddelen. Materiaal ten behoeven van practica en training voor de beroepsopleidingen blijkt in de praktijk vaak de stuitpost te zijn.

Samenhangend met de groei is de uitbreiding van het verzorgingsgebied van de school. Ook dat zorgt voor problemen. Leerlingen komen van steeds verder weg zodat ze steeds langere afstanden moeten lopen. Twee projecten die in 2017 zijn afgerond hangen hiermee samen: het schoollunch project, dat tot doel heeft alle leerlingen dagelijks een warme maaltijd te geven, en het dormitory project dat beoogt voor de leerlingen die van ver komen de mogelijkheid te geven om tijdens weekdays en onder toezicht bij de school te overnachten.

Omvang van de school

Wij zijn ons hier in Europa goed bewust van het spanningsveld dat vaak aanwezig is tussen kwantiteit en kwaliteit. Soms kiezen we daarom gericht voor een beperking van de kwantiteit ten gunste van de kwaliteit. In de schoolsituatie worden dan geen nieuwe leerlingen toegelaten omdat het niveau van het onderwijs hier onacceptabel onder zou lijden.

Uit gesprekken met mensen uit het onderwijs in Zambia ontstaat het beeld dat je als management van een school alle studenten die om onderwijs vragen - en aan de eisen voldoen - onderwijs moet bieden, ook als de school daar eigenlijk de voorzieningen niet voor heeft. Of dit te maken heeft met cultuur, druk vanuit het ministerie of eigenbelang - een grotere school betekent meer status en andere voordelen - is moeilijk in te schatten. De gedachte om studenten te weigeren komt in het algemeen niet bij mensen op. Over het goed of slecht zijn van dit standpunt behoren we voor de Zambiaanse situatie geen oordeel te hebben. Het kan zinvol zijn genoemd spanningsveld onder de aandacht te brengen maar daar houdt onze inbreng op.

Tegen deze achtergrond is het invoelbaar dat de groei van de school in Kalwala als een gegeven wordt gezien. Globaal kan worden ingeschat wat de maximum omvang van de school zal worden - deze wordt bepaald door de omvang van de aanleverende lagere scholen. Op basis hiervan wordt verwacht dat de resterende groei beperkt zal zijn. Dit neemt echter niet weg dat het huidige aantal leerlingen de capaciteit van de school bijna te boven gaat. Enige voorbeelden: in de *dining hall* krijgen structureel twee klassen les en er zit een klas in een van de *store rooms* van de keuken. Daarnaast is het verontrustend dat praktijklessen en practica tot een minimum zijn teruggebracht. De huisvestingsproblematiek probeert men aan te pakken door het inzamelen van geld bij de ouders. Hiermee worden nu twee klaslokalen bijgebouwd - in fasen, afhankelijk van de beschikbare middelen. En als de bouw af is moeten deze klaslokalen nog wel van meubilair worden voorzien. Naast eerder genoemde afweging ten aanzien van de omvang van de school kan men zich terecht hierbij afvragen of het ministerie niet meer verantwoordelijkheid moet nemen. Door een aanzienlijke uitbreiding van het aantal scholen in de provincie geldt echter ook daar dat de middelen beperkt zijn.

Schoollunch project

In 2017 is het door de Nederlandse stichting School Support & Beyond gefinancierde *Schoollunch project* afgerond. Dankzij dit project krijgen alle leerlingen nu dagelijks een warme maaltijd als lunch.

Aandachtspunt voor de toekomst blijft de diversificatie in de samenstelling van de maaltijd. Op dit moment ligt het accent nog sterk op mais. Hier zullen in toenemende mate groenten, bonen en pinda's aan toegevoegd worden. Met de verdere uitbouw van de schooltuin is inmiddels een begin gemaakt. Zo is er een mooi veld kool aangeplant.

Dormitory project

De in 2016 gerealiseerde slaapzaal voor meisjes functioneert goed. Niet alleen biedt de voorziening slaapgelegenheid voor ruim dertig meisjes, de *dormitory* zorgt er ook voor dat binnen de groep een band wordt gecreëerd en dat de bewoners op die manier ook doordeweeks een 'thuis' hebben.

De meisjes kunnen 's avonds van de keuken en eetzaal gebruik maken voor hun avondeten

Een vergelijkbaar onderdak voor de jongens staat hoog op de prioriteitenlijst. Hopelijk kan deze in 2018 worden gerealiseerd

CiTA project

Vanaf de onafhankelijkheid heeft Zambia zich geconcentreerd op het primaire onderwijs en de academisch vormende middelbaar school. Deze middelbare school was er slechts in één vorm en op één niveau en ging uit van de gemiddelde leerling – er was geen niveau differentiatie. Dit systeem was in de beginfase van de ontwikkeling van 'breedte'-onderwijs administratief eenvoudig en relatief goedkoop. De belangrijkste nadelen van de focus op de gemiddelde leerling zijn dat leerlingen met capaciteiten ruim onder het gemiddelde snel afhaken en min of meer verloren gaan, terwijl er voor de uitmuntende leerling weinig uitdagingen zijn. Aan het eerste nadeel is tot op zekere hoogte tegemoet gekomen met het enige jaren geleden geïntroduceerde systeem van de dubbele leerweg: leerlingen kunnen bij toelating tot de middelbare school kiezen – of worden ingedeeld – voor de academische of de beroepsgerichte leerweg. Op de website en in eerdere jaarverslagen is op deze ontwikkeling ingegaan. Aan het tweede nadeel wordt in de nieuwe curriculum structuur nog niet tegemoet gekomen. Het daadwerkelijk differentiëren in het niveau van de academische

leerweg is ingrijpend en kostbaar en zal daarom nog geruime tijd op zich laten wachten. Uit gesprekken met lokale partners kwam een tussenvariant naar voren: biedt voor de leerling die op een bepaald deelgebied boven het gemiddelde uitsteekt de mogelijkheid zich extra te ontwikkelen. Deze wens werd gecombineerd met het feit dat Zambia een goed ontwikkelde structuur heeft van naschoolse activiteiten in de vorm van clubs op diverse terreinen. Het resultaat was de formulering van het CiTA project.

Eén van de clubs die je binnen alle middelbare scholen aantreft, is de JETS-club. JETS staat voor *Junior Engineering Technician and Scientist*, waarmee het aandachtsgebied van deze club goed wordt weergegeven. Participatie in de JETS wordt sterk gestimuleerd – onder andere door regionale en landelijke competities. Deze stimulering is niet ten onrechte: het land snakt naar jonge mensen met affiniteit tot techniek die deze kwaliteit ook verder willen ontwikkelen. Daarnaast wordt ook in Zambia de wereldwijde toename van het belang van kennis van computers en de computer software¹ steeds sterker gevoeld. Het CiTA (Computers in Technical Applications) project wil door het aanbieden van materiaal, documentatie en workshops de mogelijkheid bieden aan leerlingen om in JETS verband zelf allerlei technische toepassingen van computers te ontwikkelen en bouwen. Men kan daarbij denken aan eenvoudige robotica, computer gestuurde verlichting en dergelijke. Als start van het project is in 2015 op twee scholen (Kalwala Secondary School en Chadiza Boarding Secondary School) apparatuur² beschikbaar gesteld en zijn workshops gegeven door een medewerker van SOZ.

Ondanks het feit dat vanuit SOZ inhoudelijke kennis beschikbaar is, leunt het project zwaar op docenten die lokaal de leerlingen stimuleren en ondersteunen. Met name de coördinerend docent voor de JETS speelt in deze een sleutelrol. Ondersteuning van de docenten vanuit de Nederlandse stichting met informatie en materiaal heeft ook in 2017 een bijdrage geleverd. Daarnaast is op basis van de ervaringen een workshop met een nieuwe invulling samengesteld. Deze workshop zal

1 In Engeland en in toenemende mate ook in andere westerse landen is men er om genoemde reden toe over gegaan de computer en het ontwikkelen van computer software al in het lager onderwijs in het curriculum op te nemen.

2 Op beide scholen zijn twee ontwikkelomgevingen voor de Raspberry Pi beschikbaar gesteld alsmede een uitgebreide hoeveelheid elektronica.

begin 2018 ter plaatse gegeven worden. De handout van de ontwikkelde workshop is op de website beschikbaar voor belangstellenden en kan voor niet-commercieel gebruik kosteloos gedownload en vermenigvuldigd worden³.

Financieel overzicht

De Stichting kon in 2017 beschikken over reserves uit het voorgaande jaar en enkele nieuwe donaties. Uitgaven betroffen met name diverse kleinere investeringen in onderhoud van de school.

De financiële situatie van de stichting kan als 'gezond' omschreven worden, zij het dat voor de realisatie van de jongens dormitory en de uitbreiding van het CiTA project in 2018 aanzienlijke bedragen nodig zijn. Desondanks zien we de toekomst ook op langere termijn met optimisme tegemoet gezien.

Een financieel jaaroverzicht is bijgevoegd.

Afsluiting

Ter afsluiting van dit jaarverslag wil ik namens het bestuur van SOZ mijn dank richten aan directie en docenten van Kalwala Secondary School en aan alle anderen die vanuit de lokale gemeenschappen en het ministerie bij het project betrokken zijn geweest. Zonder uitzondering hebben zij een grote inzet getoond. Het was een plezier met hen samen te werken.

Daarnaast gaat onze dank uit naar de donoren en vrijwilligers. Zonder hen zou de uitvoering van de verschillende projecten niet mogelijk zijn geweest.

Tot slot willen we onze waardering uitspreken voor de prettige en constructieve samenwerking met de zuster stichtingen Joy of a Toy⁴ en School Support and Beyond⁵.

Op de SOZ website⁶ is een uitgebreidere toelichting opgenomen en zijn foto's te zien die de voortgang van de projecten in beeld brengen.

3 Verspreiding uitsluitend met bron vermelding.

4 <http://www.joyofatoy.nl/>

5 <http://www.schoolsupportandbeyond.org>

Chris Hendriks, bestuursvoorzitter; begin 2018

6 <http://sozambia.nl/>

Bijlage

Jaarrekening SOZ - 2017

Inkomsten

donaties	€ 8.000,00
terug ontvangen btw	
ontvangen rente	€ 3,48

Totaal € 8.003,48

Saldo 1 januari 2017 € 8.152,89

saldo uitgaven - inkomsten 2017 € 992,80-

Saldo 31 december 2017 € 9.145,69

Bank positie 31 december 2017

lopende rekening	€ 4.141,01
spaarrekening	€ 1,20
kwartaal rekening	€ 5.003,48

totaal € 9.145,69

Uitgaven

uitgaven Kalwala Secondary School	€ 4.705,50
CITA project	€ 1.342,12
kosten website	€ 9,06
bankkosten	€ 124,80
stichtingskosten	€ 829,20

€ 7.010,68